

Nr 124.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utökning av det till statens uppfostringsanstalt å Bona hörande jordområde m. m.; given Stockholms slott den 21 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att

dels — med godkännande därav, att av de med anlitande av domänfondens medel för Kungl. Maj:ts och kronans räkning inköpta fastigheterna $\frac{3}{4}$ mantal Stora Rösio och $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Rösio i Västra Ny socken av Östergötlands län den del om tillhoppa 128.06 hektar, som är belägen väster om en å en av Adolf Welander med ledning av äldre kartor av år 1802 och år 1849 upprättad karta över nämnda fastigheter med ett rött brutet streck betecknad gränslinje A—B—C—D, läggas under styrelsens för statens uppfostringsanstalt å Bona förvaltning — för domänfondens gottgörande för vad sålunda skulle komma att frångå densamma å tilläggsstat för år 1919 under andra huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 156,000,

dels ock för anskaffande av de till brukande av nämnda del av ifrågavarande fastigheter erforderliga levande och döda inventarier m. m. ävensom för iståndsättande av därstädes befintliga byggnader likaledes å tilläggsstat för år 1919 under andra huvudtiteln bevilja ett reservationsanslag å kronor 74,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas vederbörande utskott.

GUSTAF.*Eliel Löfgren.*

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
21 februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet, statsrådet Löfgren ärende rörande *utökning av det under statens uppfostringsanstalt å Bona lydande jordområde m. m.*

Därvid anförde föredraganden:

Ang. utök-
ning av Bona-
anstaltens
jordområde.
Godsägare C.
W. Ribers
erbjudande.

»Med skrivelse den 26 februari 1918 överlämnade domänstyrelsen till mig en till styrelsen från godsägaren C. W. Ribers å Lindenäs den 23 i samma månad avlåten skrivelse, däri denne erbjöd Kungl. Maj:t och kronan att för en köpeskilling av 250,000 kronor förvärva Ribers tillhöriga egendomarna $\frac{3}{4}$ mantal Stora Rösiö och $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Rösiö i Västra Ny socken, Östergötlands län, vilka egendomar med sina ägor

gränsade till Bona och Karlsby kronoparker och med vilka därför det statens uppfostringsanstalt å Bona tillhörande området lämpligen skulle kunna utökas.

Denna skrivelse remitterades omedelbart till styrelsen för Bonaanstalten för avgivande av underdånigt utlåtande. I den skrivelse av den 6 mars 1918, varmed styrelsen besvarade denna remiss, förklarade styrelsen bland annat, att det, särskilt sedan den planerade utvidgningen av anstalten kommit till stånd, enligt styrelsens mening vore för anstalten välbehövligt, att anstaltens åkerjord och skog utvidgades dels för att fylla behovet av livsmedel och bränsle, dels ock för att för framtiden säkerställa arbetstillgången för eleverna. Av de närbelägna gårdar, som kunde ifrågasättas för utökning av Bonaanstaltens jorderområde, ägde de nu ifrågavarande egendomarna Stora och Lilla Rösiö avsevärda fördelar framför övriga. Stora och Lilla Rösiö låge närmare Bonaanstalten — omkring 2 kilometer från den ifrågasatta nya avdelningen å Bona — och gränsade med både åkerjord (omkring 80 tunnland) och skog omedelbart till anstaltens ägor. Sammanslagen bildade åkerjorden vid de båda Rösiögårdarna redigare och betydligt mera lättbrukade fält än de splittrade och huvudsakligen av rätt svag sand- eller mossjordmark bestående tegarna vid de övriga gårdar, som i nu förevarande avseende kunde komma i fråga. Till Rösiöjordarnas fördel talade även, att å dem syntes återstå en avsevärd kvantitet avverkningsbar skog. Vid nu nämnda förhållande syntes det styrelsen föreligga allt skäl att för anstaltens räkning till utökande av dess åkerjord och skog förvärva de utbudna gårdarna, därest dessa efter av sakkunniga verkställd värdering befunnes kunna betalas med ett pris, som av anbudsgivaren accepterades.

Bonaanstaltens styrelse i skrivelse den 6 mars 1918.

Sedan därefter i ärendet inforrats domänstyrelsens utlåtande, överlämnade domänstyrelsen med skrivelse den 18 oktober 1918 *dels* yttrande från Ribers att han vidhölle sitt anbud till och med den 30 oktober 1918, *dels* instrument över den 21 september 1918 av domänintendenten i Östergötlands län med biträde av vederbörande uppskattningsmän och jägmästare hållen saluvärderingsförrättning å ifrågavarande egendomar, *dels* ock inhämtade yttranden däröver av vederbörande överjägmästare och länsstyrelsen i nyssnämnda län.

Domänstyrelsens till Kungl. Maj:t den 18 oktober 1918 överlämnade utredning.

Av denna utredning framgick, att egendomarna vid de lokala värderingarna saluvärderats till sammanlagt 223,760 kronor, därav å den växande skogen belöpte 165,557 kronor, att överjägmästaren förklarat, att han icke hade något att anmärka mot det saluvärde, till vilket upp-

skattningsmännen kommit, samt att, då egendomarna syntes lämpliga för Bonaanstalten, det till och med kunde ifrågasättas att betala något överpris för egendomarna, därest desamma icke kunde förvärvas för värderingssumman, *samt att* länsstyrelsen tillstyrkt ifrågavarande köp.

I ett samtidigt med nu ifrågavarande utredning avlämnat, i ärendet avgivet utlåtande gjorde domänstyrelsen på anförda skäl gällande, att, därest egendomarna skulle inköpas för den så kallade domänfondens räkning, d. v. s. köpeskillingen bestridas av de till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna avsedda medel, egendomarna icke borde uppskattas till högre värde än 188,760 kronor. Huruvida egendomen emellertid borde anses hava ett högre värde för det med inköpet ifrågasatta ändamålet vore domänstyrelsen icke i tillfälle att kunna bedöma.

*Kungl. Maj:ts
beslut de 29
oktober 1918.*

Då ärendet därefter den 29 oktober 1918 anmälades i statsrådet av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, anförde jag, efter det jag i korthet redogjort för vad dithills i ärendet förekommit, följande:

'Enligt vad statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet meddelat mig, har han vid granskning av handlingarna kommit till den uppfattningen, att egendomarna, värderade för inköp för domänfondens räkning, skäligen kunna uppskattas till ett sammanlagt värde av omkring 215,000 kronor, men att det syntes honom, som om med hänsyn till egendomarnas närbelägenhet till Bona och deras behövlighet för anstalten därstädes betalandet av ett än högre pris kunde ifrågasättas.

Med avseende å detta sistnämnda spörsmål vill jag till en början nämna, att ägaren på förfrågan förklarat, att han icke vore villig att sänka priset under det av honom förut angivna 250,000 kronor, samt att hans försäljningsanbud på dessa villkor ej stode längre än av honom förut uppgivits eller till och med den 30 oktober 1918.

Beträffande därefter de fördelar för Bonaanstalten, som skulle vara förenade med ett statsinköp av dessa egendomar, tillåter jag mig att hänvisa till vad anstaltens styrelse därom yttrat. Utöver vad därom redan nämnts vill jag framhålla, att enligt styrelsen i de å egendomarna befintliga byggnaderna skulle kunna beredas bostäder för 3 jordbruksförmän och 1 nattvakt samt plats för 10 å 12 elever. Inköpet av fastigheterna för kronans räkning skulle alltså öppna möjlighet till upprättande därstädes av mindre jordbrukskolonier, varigenom ett av anstaltens styrelse framfört önskemål skulle kunna bli realiserat i större utsträckning än omständigheterna hittills medgivit.

Med hänsyn till de stora fördelar för Bonaanstalten, som sålunda skulle vara förenade med ett statsinköp av ifrågavarande egendomar, synes det mig, som om ett betalande för dem av det av ägaren begärda priset, 250,000 kronor, eller omkring 35,000 kronor mer än det belopp, 215,000 kronor, var till egendomarna, värderade för inköp för domänfondens räkning, skäligen ansetts kunna uppskattas, kan förordas.

Med stöd av vad jag sålunda anfört och med särskilt hänsyn därtill, att de ifrågavarande egendomarnas huvudsakliga värde ligger i den å dem befintliga skogen, vilken med sina gränser stöter till nuvarande kronoparker, tillåter jag mig ifrågasätta, huruvida icke egendomarna kunde inköpas för domänfondens räkning samt det därefter bliva beroende av ytterligare utredning, om och i så fall till vilken del egendomarna böra läggas under Bonastyrelsens förvaltning. Skulle utredningen härutinnan giva till resultat, att egendomarna böra till någon del förenas med Bona, torde enligt min mening av riksdagen böra under andra huvudtiteln äskas medel för att gottgöra domänfonden den del av köpeskillingen, som kan anses belöpa å den del av egendomarna som sålunda skulle ställas under Bonastyrelsens förvaltning.

I anslutning till vad jag sålunda anfört, vari statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet förklarade sig fullt instämma, hemställde denne senare vid berörda tillfälle bland annat, att Kungl. Maj:t måtte

dels bemyndiga länsstyrelsen i Östergötlands län att för kronans räkning för en köpeskillning av 250,000 kronor inköpa ifrågavarande hemman,

dels förklara, att köpeskillingen skulle utgå av till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna avsedda medel,

dels ock uppdraga åt domänstyrelsen att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådan uppdelning av hemmanen, att skogen eller huvudsaklig del därav jämte eventuellt skogsarbetartorp komme att tillföras domänfonden och återstoden av egendomarna läggas under styrelsens för statens uppfostringsanstalt å Bona förvaltning ävensom förslag rörande vad av köpeskillingen skulle belöpa å den del av egendomarna, som skulle tillföras domänfonden och den del, som skulle läggas under styrelsens för uppfostringsanstalten förvaltning.

Denna hemställan bifölls av Kungl. Maj:t berörda den 29 oktober och hava i överensstämmelse härmed ifrågavarande fastigheter $\frac{3}{4}$ mantal Stora Rösiö och $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Rösiö därefter blivit med anlitaude av domänfondens medel genom kontrakt den 26 november 1918 förvärfvade för Kungl. Maj:ts och kronans räkning för en köpeskillning av 250,000 kronor.

Bonaanstaltens styrelse
i skrivelse den
20 december
1918.

Den 24 december 1918 inkom Bonaanstaltens styrelse därefter med en den 20 i samma månad dagtecknad skrivelse, i vilken styrelsen hemställde, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, huruvida icke de inköpta fastigheterna borde i sin helhet läggas under Bonastyrelsens förvaltning. Till stöd för detta förslag yttrade styrelsen:

Styrelsen hade funnit sig böra fästa uppmärksamheten därå, att anstaltens behov av vedbränsle samt av husbehovsvirke för byggnaders och inventariers underhåll efter anstaltens nu pågående utvidgning komme att bliva så stort, att virkestillgången å de nu till anstalten hörande skogsmarker icke komme att förslå för fyllande av detta behov, även om, såsom torde vara att förvänta, den av domänstyrelsen fastställda hushållningsplanen för anstaltens skog, efter tio års tillämpning med en årlig utsyning av 850 kubikmeter virke, efter under år 1919 verkställd revision komme att medgiva en, såsom av sakkunnig person antagits, dubbelt så stor virkeskvantitet.

Vid sådant förhållande hade styrelsen ansett sig böra nu, då frågan om dispositionen av den till Rösiöhemmanen hörande skog skulle företagas till avgörande, ifrågasätta, huruvida det icke vore från statsekonomisk synpunkt fördelaktigast, att nämnda skog i sin helhet tillfördes anstalten. I underdånig skrivelse den 31 augusti 1918 angående anstaltens anslagsbehov för år 1920 hade styrelsen meddelat, att utöver vad som beräknats av vedbränsle kunna erhållas från anstaltens skog måste från annat håll inköpas 1,500 famnar ved. Medan under år 1917 kolved, lämplig till eldning under anstaltens centralvärmeledningspannor, kunde från Karlsby kronopark inköpas för ett pris av 4 kronor per kubikmeter, utkörd till väg, hade under år 1918 ett pris av 8 kronor måst till samma kronopark betalas för kubikmeter ved, utkörd på angivet sätt. Givetvis kunde den direkta statsutgiften för vedbränsle till anstalten begränsas, därest ved finge med användande av å anstalten intagna elevers arbetskraft uttagas å Rösiöhemmanens skog.

Jägmästaren
i Karlsby
revir.

Med skrivelse den 5 februari 1919 har domänstyrelsen sedermera överlämnat den styrelsen genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1918 anbefallda utredning. Denna utredning innefattar bland annat tvenne yttranden av jägmästaren i Karlsby revir Adolf Welander.

I det första av dessa yttranden, avgivet den 18 december 1918, föreslår Welander som den naturligaste och även i övrigt lämpligaste gränsen mellan den del av ifrågavarande egendomar, som skulle tillföras domänfonden, och den del, som skulle läggas under styrelsens för uppfostringsanstalten förvaltning, en å en handlingarna bifogad, av Welander med ledning av äldre kartor av år 1802 och år 1849 upprättad och å kalkerväv uppritad karta med rött uppdragen linje A—B—C—D, varav delen A—B utgör gräns mellan Stora och Lilla Rösiö och delen B—C—D gräns mellan litt. C och litt. A av Stora Rösiö.

Enligt detta förslag till uppdelning skulle av ifrågavarande egendommar

föras till *domänfonden*: 0.30 hektar av avdelning 10 samt avdelningarna 41 a—68 å Welanders karta eller:

åker	1.70	hektar	
äng	0.30	»	
skogsmark	63.61	»	
hagmark (avdelningarna 59—61)	14.56	»	
impediment	11.65	»	91.82 hektar;

samt läggas under *styrelsens för uppfostringsanstalten förvaltning*: 0.65 hektar av avdelning 10 samt avdelningarna 1—9, 11—41 och 69 å Welanders karta eller:

åker	36.81	hektar	
äng	5.70	»	
skogsmark	35.17	»	
hagmark och gårdesbackar	39.88	»	
impediment	10.50	»	128.06 hektar.
Summa areal			219.88 hektar.

Welander framhåller i sitt berörda yttrande, att genom den sålunda föreslagna uppdelningen av egendomarna visserligen komme att till Bonaanstalten hänföras en avsevärd del (avdelningarna 1—2, 15, 6, 8—9 a) av den egentliga skogen förutom ganska virkesrika hagar, men då anstalten ifråga väl behövde den tilldelade skogs- och hagmarken för tillgodoseende av sitt husbehovsvirke och den föreslagna gränsen vore den kortast möjliga samtidigt som den gäve kronoparksdelen en mycket naturlig västlig begränsning, syntes det honom ej lämpligt att till kronopark överföra större område av de inköpta egendomarna än vad som sålunda föreslagits. Den för skötseln av kronoparksdelen behövliga arbetskraften ansåges tillräckligt tillgodosedd dels genom uppförande av ett skogsarbetartorp å området i fråga, vartill de inom området liggande åkerlyckorna om sammanlagt 1.70 hektar borde läggas, dels genom användande av de dragare och den arbetskraft, som kunde erhållas från torp och arrendegårdar å Block I av Karlsby kronopark.

Vid beräkningen av värdet å de områden, som skulle tillföras å ena sidan domänfonden och å andra sidan uppfostringsanstalten, utgick Welander från de pris, som användes vid den saluvärdering av egendomarna, som legat till grund för beslutet om inköp därav för kronans

räkning, samt ansåg att anstalten med hänsyn till de förhållanden, som föranlett köpet, ensam borde vidkännas skillnaden mellan köpeskillingen, 250,000 kronor, och de lokala värderingsmännens saluvärderingsbelopp, 223,760 kronor. Enligt dessa grunder skulle den å domänfonden belöpande andelen av köpeskillingen utgöra:

markvärde 5,620 kronor och
 skogsvärde 88,713 » eller
 tillhopa 94,333 » samt den anstalten tillkommande delen av köpeskillingen utgöra 250,000 — 94,333 = 155,667 kronor.

I det förnyade yttrande i ärendet, som Welander, i anledning av Bonastyrelsens framställning den 20 december 1918, avgivit i ärendet den 27 januari 1919, framhåller Welander till en början, att den del av Rösiöhemmanens skogs- och hagmark, som föreslagits skola tillföras Karlsby revirs kronoparker, utgjordes av

15.51	har	kal	mark		
7.49	»	1—	10	årig	skog
5.45	»	11—	20	»	»
14.00	»	21—	30	»	»
7.34	»	31—	40	»	»
26.53	»	61—	80	»	»
1.85	»	80—	100	»	»

Summa 78.17 har.

Därefter fortsätter Welander:

Av denna tablå framginge, att vedskogsbestånd av någon större omfattning, från vilka anstalten kunde beräknas erhålla vedvirke *under närmaste tiden* ej funnes, vartill komme, att den 60—80 åriga skogen till större delen vore genomgallrad av förutvarande ägaren. Det vore sålunda ej av någon större betydelse för tillgodo-seende av anstaltens vedbehov, att den till kronopark föreslagna delen av hemmanen ifråga tillfördes Bonaanstalten. Så snart stenkolen bleve billigare, vore det väl för övrigt antagligt, att anstalten återginge till stenkolseldning såsom fallet varit före kriget, varigenom anstaltens vedbehov torde komma att avsevärt nedgå. Om framställning i god tid gjordes torde ej heller möta hinder att från Karlsby revir få till skäligt pris köpa det vedvirke, som på det här berörda skogsområdet kunde finnas lämpligt avverka.

Rörande anstaltens behov av timmervirke ville Welander som sin åsikt framhålla, att detta fullt ut torde komma att tillgodoses från anstaltens förutvarande skog och den del av Rösiöhemmannen, som föreslagits att läggas under Bonaanstalten. Hittills hade ock ej obetydligt sågtimmer av såväl barr- som lövskog förutom björkved årligen försålts från anstalten.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställde Welander, att till

Bona anstalt ej överlämnades större del av de inköpta hemmanens skogs- och hagmark än vad jägmästaren i yttrandet den 18 december 1918 föreslagit.

I avgivna utlåtanden har överjägmästaren i östra distriktet förklarat sig anse det av jägmästaren framlagda förslaget till egendomens uppdelning mellan domänfonden och Bonaanstalten lämpligt ävensom den föreslagna fördelningen av köpeskillingen skälig samt till följd därav instämt i jägmästarens i ämnet avgivna yttranden.

Överjägmäs-
taren i östra
distriktet

I sitt i ärendet den 5 februari 1919 avgivna utlåtande biträder domänstyrelsen vederbörande skogsstatstjänstemäns uttalande angående Bonaanstaltens tillgodoseende med vedbränsle.

Domän-
styrelsen i
utlåtande
den 5 februari
1919.

Domänstyrelsen yttrar vidare:

De sakkunniga, som den 17 december 1915 avgivit betänkande och förslag angående de allmänna skogarna i södra och mellersta delarna av Sverige, hemställde å sid. 405 i betänkandet, att föreskrifter måtte meddelas, bland annat, därom att vissa grupper staten tillhöriga skogar, vilka medföljt egendomar, som upplåtits för särskilda ändamål till exempelvis arméförvaltningen, vattenfallsstyrelsen, fångvårdsstyrelsen, styrelserna för vissa statens sjukhus, sanatorier och hospital m. m., skulle stå under skogsstatens förvaltning, därvid de särskilda ändamål, för vilka skogarna upplåtits, ej finge trädas för nära.

I underdånigt utlåtande av den 25 april 1917 över berörda betänkande och förslag hade domänstyrelsen å sid. 100 av det tryckta utlåtandet uttalat, att styrelsen för egen del ansåge, att dylika skogar, där icke Kungl. Maj:t för vissa fall kunde finna skäl medgiva undantag, borde ställas under skogsstatens vård och förvaltning, enär härigenom skulle ernås en säkrare garanti för en mera enhetlig och ändamålsenlig hushållning med dessa skogar. De skogar, som medföljt de för statens uppfostringsanstalt å Bona inköpta Rösiöhemmannen, vore närmast att hänföra till berörda grupper av staten tillhöriga skogar.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställde domänstyrelsen, att en uppdelning av de ifrågakvarande fastigheterna mellan domänfonden och Bonaanstalten samt en fördelning av köpeskillingen måtte ske i överensstämmelse med skogsstatstjänstemännens förslag.

På sätt framgår av den i ärendet förebragta utredningen hava samtliga däri hörda skogsvårdsmyndigheter förenat sig om ett av vederbörande jägmästare framlagt förslag, enligt vilket av ifrågakvarande för kronans räkning inköpta egendomar ett område om 91.82 hektar, bestående huvudsakligen av skogsmark (63.61 hektar) och hagmark (14.56 hektar), skulle kvarbli under skogsstaten, under det att återstoden om 128.06 hektar, bestående av 36.81 hektar åker, 5.70 hektar äng,

Departement-
schefen.

35.17 hektar skogsmark, 39,88 hektar hagmark och gärdesbackar samt 10.50 hektar impediment, skulle läggas under Bonastyrelsens förvaltning. I motsats härtill har Bonastyrelsen hemställt, att fastigheterna måtte i deras helhet förenas med Bonastyrelsens jordområde.

Det huvudsakligaste skälet, som Bonastyrelsen anfört till stöd för sin ståndpunkt, har varit det, att genom de ifrågavarande fastigheternas läggande i deras helhet under Bonastyrelsens förvaltning Bonaanstalten skulle erhålla ökad möjlighet att få tillfredsställt sitt synnerligen stora behov av vedbränsle och husbehovsvirke. Härjämte torde till Bonastyrelsens ställningstagande till förevarande spörsmål hava medverkat den utsikt till ett bättre säkerställande av arbetstillgången för eleverna, särskilt under vintern, som förvärvet åt Bona av all till egendomen hörande skog skulle erbjuda.

Beträffande först anstaltens behov av skogsprodukter är att märka, att, alldeles oavsett att detta behov, på sätt redan framhållits, givetvis kommer att beträffande vedbränsle avsevärt nedgå efter inträdande av mera normala förhållanden på bränslemarknaden, samma behov i allt fall, såsom de i ärendet hörda skogsmyndigheterna också påpekat, torde kunna på ett från statens synpunkt sett fullt lika fördelaktigt sätt tillfredsställas, om i enlighet med nämnda myndigheters förslag större delen av ifrågavarande skogsmark kvarbliver under domänstyrelsens förvaltning. Intet skulle nämligen hindra, att anstalten finge från Karlsby revir till skäligt pris köpa det vedbränsle, som kunde finnas lämpligt att avverka på nu ifrågavarande skogsområde.

Vad nu sagts om anstaltens behov av vedbränsle torde gälla även dess behov av timmervirke, för den händelse att detta sistnämnda behov, tvärtemot vad skogsvårdsmyndigheterna gjort gällande, ej skulle kunna tillgodoses från anstaltens förutvarande skog och den del av Rösiöhemmannen, som av dessa myndigheter föreslagits skola läggas under Bonaanstalten.

Vidkommande slutligen den fördel med avseende å ökad arbetstillgång för eleverna, som ett hänförande av hela den nu ifrågavarande skogsmarken till Bonaanstalten skulle innebära, torde denna fördel kunna utvinnas även med den av skogsvårdsmyndigheterna föreslagua anordningen. Det synes mig nämligen, som om — under teknisk ledning av på platsen bosatt skogstjänsteman och under erforderlig bevakning av vederbörande förmän — eleverna å anstalten skulle i erforderlig utsträckning kunna under fullt betryggande former sysselsättas med skogsarbete jämväl å den mark, som enligt skogsvårdsmyndigheternas förslag ej skulle införlivas med anstalten.

Under nu nämnda omständigheter och då vitsord torde böra tillerkännas domänstyrelsens uttalande, att genom ifrågavarande skogsmarks läggande under domänstyrelsens förvaltning erhålles större garanti för en mera enhetlig och ändamålsenlig hushållning med den däri växande skogen, ansluter jag mig i nu förevarande avseende till vad från skogsvårdsmannahåll därutinnan föreslagits. Gränsen mellan den del av förevarande egendomar, som skulle tillföras domänfonden, och den del, som skulle läggas under Bonaanstaltens förvaltning, skulle alltså komma att dragas på sätt framgår av en å förutnämnda av jägmästaren Welander upprättade karta uppdragen röd bruten linje A—B—C—D.

Då, enligt vad jag förvissat mig om, den avvikelse från de lokala myndigheternas värdering av de inköpta fastigheterna, som förutnämnda, av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet gjorda uppskattning av samma fastigheters värde utvisat, icke haft sin grund i något förhållande, som, åtminstone i avsevärd mån, inverkar på värdet av den del av fastigheterna, vilken skulle komma att kvarbliva under domänstyrelsens förvaltning, har jag ej heller något att erinra mot skogsvårdsmyndigheternas förslag till köpeskillningens uppdelning mellan domänfonden och Bonaanstalten. Till erhållande av ett jämnt belopp synes det mig dock, som om värdet å den del av fastigheterna, som skulle tillföras domänfonden, lämpligen skulle kunna sättas till 94,000 kronor i stället för föreslagna 94,333 kronor. Det belopp, som enligt min mening bör av riksdagen äskas under andra huvudtiteln för domänfondens gottgörande, belöper sig alltså till skillnaden mellan köpeskillningen 250,000 kronor och 94,000 kronor eller 156,000 kronor. Det erforderliga anslaget torde böra begäras på 1919 års tilläggsstat.

I förutnämnda skrivelse den 20 december 1918 har Bonastyrelsen även väckt fråga om beviljande av medel för anskaffande av de till brukande av Rösiöhemmanen erforderliga levande och döda inventarier m. m. ävensom för istandsättande av därstädes befintliga byggnader. Härom yttrar Bonastyrelsen bland annat:

Inventarier
m. m.

Bonaanstaltens övertagande av nu ifrågavarande hemman — med tillsamman omkring 80 tunnland åkerjord — nödvändiggjorde anskaffning av levande och döda inventarier utöver vad anstalten därav förut innehade. Då egendomen skulle övertagas utan något som helst s. k. tillträdesfoder, måste dylikt ock anskaffas, vartill komme gräsfrö för insädd i höstsäd, gödningsämnen samt utsädespotatis. Anstaltens lantbruksinspektör hade sålunda beräknat kostnaden för av honom till inköp erforderliga ansedda

6 stycken hästar	kronor 15,000
30 » kor	» 39,000
foder och utsäde	» 8,645
jordbruksmaskiner och redskap	» 6,355

eller tillhopa kronor 69,000.

För möjliggörande av ökad produktion av livsmedel, erforderliga till kosthåll åt det ständigt stegrade elevantalet, funne styrelsen, trots de höga anskaffningspris i avseende å såväl levande som döda inventarier, med vilka man fortfarande torde vara nödsakad räkna, ofrånkomligt att medel bereddes till nu föreslagna inköp.

I avseende å ekonomihusen syntes dessa kunna tillsvidare användas, sådana de befunde sig, och erforderliga förbättringar verkställas med användande av anstaltens arbetskrafter och inköp av materialier av egendomens avkastning, i den mån denna bleve disponibel. Bostadshusen torde emellertid för att bereda utrymme för förvaltningspersonal och jämväl för ett mindre, för jordbruksdriften erforderligt antal elever böra omses och ominredas för en av arkitekten Dav. Lundegårdh, som jämte styrelsen besiktigat ifrågavarande hus, uppskattad kostnad av 20,000 kronor. Sist ifrågavarande belopp likasom även anslaget till inventarieanskaffning erfordrades under år 1919, vadan desamma syntes böra uppföras å tilläggsstat för år 1919.

Med stöd av vad sålunda anförts, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att på tilläggsstat för år 1919 bevilja till anskaffande av levande och döda inventarier med mera för Rösiohemmanens brukande 69,000 kronor och till reparationer och ominredning av bostadshus därstädes 20,000 kronor.

Departements-
chefen.

En nödvändig konsekvens av Bonaanstaltens utvidgning med det föreslagna jordområdet är givetvis den, att erforderliga levande och döda inventarier m. m. anskaffas för områdets behöriga brukande. Med hänsyn till nu gällande höga priser på ifrågavarande område torde dock denna anskaffning böra tills vidare inskränkas till att omfatta allenast det oundgängligen nödvändiga. Efter samråd med statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet tror jag mig hava funnit, att det förslag i nu förevarande hänseende, som Bonastyrelsen framlagt och enligt vilket inventarier m. m. skulle behöva förvärvas för ett sammanlagt belopp av 69,000 kronor, utan större olägenhet kan undergå sådan jämkning, att inköpssumman nedbringas till 60,000 kronor enligt följande beräkning:

5 hästar à 2,500 kronor	kronor 12,500
25 kor à 1,300 »	» 32,500
övriga inventarier, foder och utsäde ...	» 15,000

Summa kronor 60,000.

Vad därefter angår styrelsens hemställan om beviljande av 20,000 kronor för istandsättande av vissa byggnader å det nyförvärvade området, vill jag till en början erinra därom, att i Rösiöhemmanens byggnader, sålunda istandsatta, beräknats kunna beredas bland annat bostäder för 3 jordbruksförmän och 1 nattvakt samt plats för 10 å 12 elever. Då under den nu rådande kända bristen på anstaltsutrymme av nu ifrågavarande art ett dylikt tillskott till platsutrymmet vid Bonaanstalten givetvis måste bli i hög grad välkommet, är jag beredd tillstyrka, att medel äskas för ändamålet i fråga. Med avseende å beloppet av dessa medel har jag emellertid, efter samråd med den arkitekt, som uppgjort lithörande kostnadsberäkningar, kommit till den uppfattningen, att, om de ifrågavarande reparationsarbetena inskränkas till att omfatta allenast det nödvändigaste, kostnaderna för desamma genomförande, böra kunna begränsas till 14,000 kronor.

Till anskaffande av inventarier m. m. samt istandsättande av byggnader skulle alltså erfordras ett sammanlagt belopp av 74,000 kronor.

I propositionen rörande 1919 års tilläggsstat har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till bestridande av kostnaden för utökning av Bonaanstaltens jorområde, anskaffande av inventarier m. m. å 1919 års tilläggsstat såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av 339,000 kronor. Av detta belopp avsågos 250,000 kronor för gottgörande av domänfonden för övertagande av Rösiöhemmanen i deras helhet och 89,000 kronor för anskaffande av inventarier, byggnaders istandsättande m. m.

Sammanfattning.

Vid bifall till de av mig förordade förslagen skulle för domänfondens gottgörande för Bonaanstaltens övertagande av förut beskrivna del av de ifrågavarande fastigheterna erfordras allenast 156,000 kronor samt för anskaffande av inventarier, byggnaders istandsättande m. m. endast 74,000 kronor. För samtliga nu ifrågavarande ändamål skulle alltså behöva äskas allenast 230,000 kronor eller således ett belopp, som med 109,000 kronor understiger vad i sådant avseende beräknats vid avlåtagandet av propositionen om 1919 års tilläggsstat.

Under återopande av vad jag sålunda anført tillåter jag mig hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels — med godkännande därav, att av de med anlitande av domänfondens medel för Kungl. Maj:ts och kronans räkning inköpta fastigheterna $\frac{3}{4}$ mantal Stora Rösiö och $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Rösiö i Västra Ny socken av Östergötlands län den del om tillhoppa 128.06 hektar, som är belägen väster om en å en av Adolf Welander med ledning av äldre kartor av år 1802 och år 1849 upprättad karta över nämnda fastigheter med ett rött brutet streck betecknad gränslinje A—B—C—D, lägges under styrelsens för statens uppfostringsanstalt å Bona förvaltning — för domänfondens gottgörande för vad sålunda skulle komma att frångå densamma å tilläggsstat för år 1919 under andra huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 156,000,

dels ock för anskaffande av de till brukande av nämnda del av ifrågavarande fastigheter erforderliga levande och döda inventarier m. m. ävensom för istandsättande av därstädes befintliga byggnader likaledes å tilläggsstat för år 1919 under andra huvudtiteln bevilja ett reservationsanslag å kronor 74,000.

Till denna av statsrådets övriga levamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.